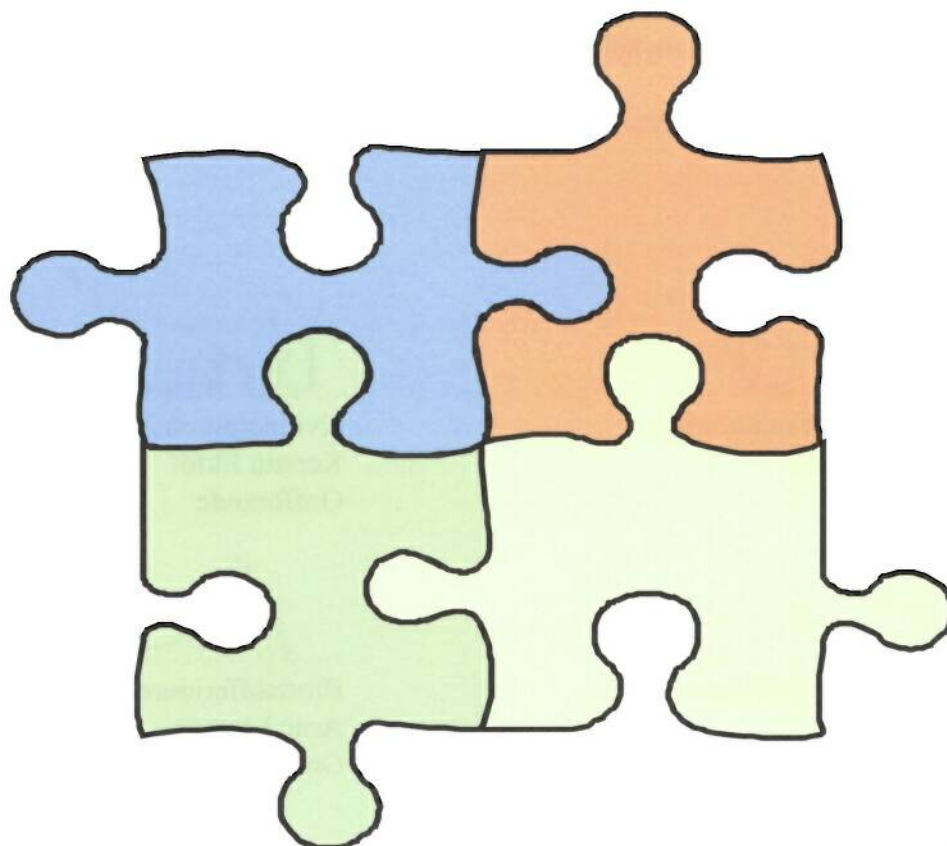

Plan för samverkan och ansvarsfördelning mellan myndigheter och frivilliga organisationer avseende våld mellan närstående

Plan för samverkan och ansvarsfördelning mellan myndigheter och frivilliga organisationer när det gäller våld inom familjen

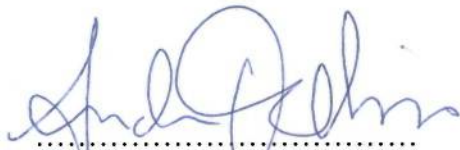
Denna plan för samverkan har arbetats fram av representanter från flertal myndigheter och frivilliga organisationer. Syftet med planen är att strukturera och samordna samverkan.

Målet med samverkan är bland annat att våldsutsatta kvinnor och barn ska få skydd och stöd utifrån en helhetssyn där insatser från myndigheter och organisationer kompletterar varandra.

Planen för samverkan ska vartannat år följas upp och revideras.

Datum

2011-09-20

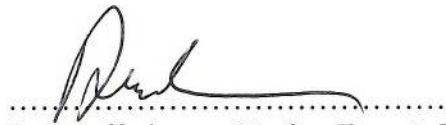
Socialtjänsten Nacka kommun
Anders Fredriksson
Socialdirektör

Kvinnojouren Nacka Värmdö
Kerstin Eklöf
Ordförande

VSS kommunal produktion
Anette Böe
Produktionsdirektör

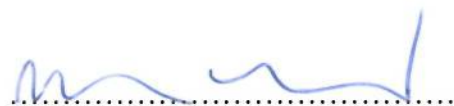
Brottsofferjouren Nacka, Tyresö, Värmdö
Arne Larsson
Ordförande

Nacka polismästardistrikt
Gunnar Edeland
Polismästare

Barn och elevhälsan i Nacka
Marie-Louise Corrias Näslund
Resultatenhetschef

City åklagarkammare, Stockholms län
Maria Häljebo Kjellstrand
Kammaråklagare

Kultur och Utbildning
Ylva Bandmann Holmberg
Chef Kultur och Utbildningsenheten

Stockholms läns landsting, Södersjukhuset AB
Bo Westman
Tf verksamhetschef vo akut

Nacka Närakut
Torbjörn Wäneland
Medicinsk ledningsansvarig

Innehållsförteckning

MYNDIGHETERNAS UPPDRAG ATT SAMVERKA	4
MYNDIGHETERNAS UPPDRAG ATT SAMVERKA	4
FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SAMVERKAN	4
<i>Utsatta grupper</i>	4
<i>Lagstiftning</i>	5
VERKSAMHETERNAS UPPDRAG OCH ANSVAR	6
<i>Socialtjänsten</i>	6
<i>Mottagningsgruppen</i>	6
<i>Socialtjänstens internsamverkansgrupp "Fridsam"</i>	7
<i>Barn- och Ungdom</i>	7
<i>Socialjouren</i>	8
<i>Familjerätten</i>	8
<i>Familjeverksamheten</i>	8
HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN	9
<i>Södersjukhuset har en akutmottagning för våldtagna kvinnor</i>	9
BARNCENTRUM	9
POLISEN	10
GÅNGEN I ETT ÄRENDE	10
<i>Målsägandebiträde</i>	10
<i>Förundersökningsledarna – aktivt arbete</i>	11
<i>Brottsofferstöd</i>	11
<i>Information till socialförvaltningen</i>	11
<i>Skyddstelefon</i>	11
<i>Kontaktförbud</i>	11
<i>Skyddade personuppgifter och kvarskrivning</i>	11
<i>Ny identitet/fingerade personuppgifter</i>	12
<i>Hot och riskbedömningar</i>	12
<i>Förstärkta skyddsåtgärder</i>	12
ÅKLAGAREN	12
FÖRSKOLA OCH SKOLAN	13
BARN OCH ELEVHÄLSAN I NACKA	13
KVINNOJOUREN	14
BROTTSOFFERJOUREN	15

Bilaga 1

Gemensam arbetsplan

Myndigheternas uppdrag att samverka

I Nacka kommun vill Socialtjänsten, Kommunala produktionen VSS, Förskolan, Skolan, Polisen, Åklagarmyndigheten, Landstinget, Brottsofferjouren och Kvinnojouren arbeta för att stoppa våldet inom familjen som främst riktar sig mot kvinnor och barn. För att göra detta krävs det att vi samarbetar. Genom samarbete kan stödet till kvinnan och barn som bevittnar våld förstärkas och familjen kan få den hjälp den behöver. Samarbete och samverkan mellan myndigheter och frivilliga organisationer är nödvändigt för att åstadkomma bästa möjliga hjälp för individen.

Nacka kommun har sedan 2003 en samverkansgrupp med deltagare från andra myndigheter och frivilligorganisationer som träffas cirka två gånger per termin för att vidareutveckla samverkansformerna. Det yttersta målet med samverkan är att alla som arbetar inom de berörda myndigheterna och frivilliga organisationerna får en ökad medvetenhet och kunskap om våldsutsatta kvinnor och barns situation.

För att samverkan ska fungera krävs det rutiner och tydliggörande för hur samarbetet mellan myndigheter och frivilliga organisationer ska fungera för att tillgodose våldsutsatta kvinnor och barns säkerhet.

Det är viktigt att veta hur ansvaret ska fördelas mellan olika myndigheter och hur myndigheternas insatser för kvinnor och barn som utsätts för våld skall utformas. Myndigheterna kan komplettera varandras insatser. För att få en snabb och skonsam handläggning av dessa ärenden förutsätts ett smidigt samarbete mellan olika myndigheter. Våldet mot kvinnor och barn berör såväl rättsväsendet, socialtjänsten som hälso- och sjukvården samt flera andra aktörer.

Samverkansplanen har tagits fram av berörda myndigheter och frivilliga organisationer.

Förutsättningar för samverkan

Utsatta grupper

Våld mot kvinnor omfattar alla slags övergrepp som våld i nära relationer, människohandel, sexuella trakasserier, prostitution, könsstympning och hedersrelaterat våld. Våldet drabbar kvinnor i alla samhällsklasser och i alla åldersgrupper. Vissa kategorier har uppmärksammats som särskilt sårbara när de utsätts för våld, som äldre och funktionshindrade, missbrukare samt flickor/unga kvinnor med invandrabakgrund.

Samverkansplanen fokuserar på mäns våld mot kvinnor och barn som bevittnar våld. Det betyder inte att man bortser ifrån våld i samkönade relationer och det våldet omfattas också av samverkansplanen. Förövaren kan också vara en kvinna och offret en man.

Flickor/unga kvinnor vars fri- och rättigheter är hotade i strängt patriarkala familjer har de senaste åren uppmärksammats inom socialtjänsten. Hur många flickor som lever under hot och våld i patriarkala familjer är svårt att säga.

Barn som bevittnar eller åhör våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är brottsoffer.

Regeringen beslutade 2007-11-15 om en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Handlingsplanen omfattar 56 åtgärder inom insatsområden: ökat skydd och stöd till våldsutsatta, stärkt förebyggande arbete, stärkt kvalitet och effektivitet i rättsväsendet, utveckling av insatser riktade till våldsutövare, ökad samverkan och ökade kunskaper.

Lagstiftning

Anmälan om missförhållanden

Anställda inom myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdomar är skyldiga att genast anmäla till socialtjänsten om de får kännedom om något som kan innebära att socialtjänsten måste ingripa till en underårigs skydd (14 kap 1 § socialtjänstlagen (2001:453)). Skyldigheten att anmäla till socialtjänsten är tvingande och ska ske utan dröjsmål.

Kvinnofrid

Kvinnovåldskommissionens huvudbetänkande *Kvinnofrid*, SOU 1995:60, har inneburit att våld och kränkningar mot kvinnor uppmärksammas. Lagstiftning har införts till skydd för kvinnor och en rad myndigheter ansvarar tillsammans för att förebygga våld samt skydda, stödja och hjälpa utsatta kvinnor.

Även i Brottsbalken infördes en lag om kvinnofridskränkning den 1 juli 1998, vilken i stort innebär en skärpning av lagstiftningen. Lagen behandlar upprepad kränkning mot en före detta eller nuvarande fru eller sambo. Kvinnofridskränkning avsedd att skada personens integritet eller självkänsla kan bestraffas med upp till sex års fängelse. Domstolarna ska kunna se hela den brottslighet som en person blir utsatt för och räkna ihop enskilda lindrigare brott till grov kvinnofridskränkning.

Barn/unga

”Till socialnämndens uppgift hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp.” Enligt 5 kap 11 § SoL ”Socialnämnden skall också särskilt beakta att barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna är offer för brott och kan vara i behov av stöd och hjälp.”

6 kap 2 a § föräldrabalken

”Barnets bästa skall vara avgörande för alla beslut om vårdnad, boende och umgänge. Vid bedömning av vad som är bäst för barnet skall det fästas avseende särskilt vid

- risken för att barnet eller någon annan i familjen utsätts för övergrepp eller att barnet olovligen förs bort eller hålls kvar eller annars far illa, och
- barnets behov av en nära och god kontakt med båda föräldrarna. Hänsyn skall tas till barnets vilja med beaktande av barnets ålder och mognad.”

Ersättning

2006 ändrades brottsskadelagens (1978:413) 4 a § ”Brottsskadeersättning betalas till ett barn som bevittnat ett brott som varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos barnet i dess förhållande till en närstående person.”

Övrig lagstiftning

1 januari, 1999 infördes en lag som innebär förbud mot köp av sexuella tjänster.

Jämställdhetslagen har skärpts avseende sexuella trakasserier. Arbetsgivaren är skyldig att vidta aktiva åtgärder för att förebygga och förhindra att någon arbetstagare utsätts för sexuella trakasserier.

Verksamheternas uppdrag och ansvar

Socialtjänsten

Socialtjänstens ansvar regleras framför allt i socialtjänstlagen. Enligt 5 kap 11 § SoL "Social och äldreomsorgen skall särskilt beakta att kvinnor som är eller varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation."

Det föreligger ingen skyldighet att anmäla begångna brott, men däremot att anmäla allvarliga brott som befaras vara "å färde". Om en socialsekreterare t.ex. får reda på att en klient uttalar att man vill döda eller allvarligt misshandla sin fru eller sitt barn, så är man skyldig att anmäla det till polisen enligt 23 kap. 6 § Brottsbalken. Detsamma gäller om det är kvinnan själv som lämnat uppgiften.

Vid tveksamhet om vad som gäller ur rättslig aspekt i misshandelsfrågor, kan polis och åklagare rådfrågas utan att kvinnans identitet röjs. (Se vidare "Rättsliga frågor")

Flera paragrafer i socialtjänstlagen lyfter fram socialtjänstens ansvar för barn som far illa eller på annat sätt lever i en utsatt situation. Så snart något kommer till socialtjänstens kännedom som kan innebära att en insats eller åtgärd behövs till stöd för barnet ska en utredning påbörjas enligt 11 kap 1 § socialtjänstlagen. När socialtjänstens personal kommer i kontakt med misshandlade kvinnor ska en förhandsbedömning göras kring barnens situation och en riskbedömning göras.

Socialtjänstlagen klargör att socialtjänsten ska söka samverka och i samarbete med myndigheter och frivilligorganisationer förebygga sociala problem. Det är viktigt att känna till hur ansvaret fördelas mellan olika myndigheter och hur myndigheternas insatser för kvinnor som utsätts för våld kan komplettera varandra. Det är även viktigt att tydliggöra vilka olika ansvarsområden och arbetsuppgifter de olika verksamheterna har för att den som utsätts för våld från närstående ska få ett optimalt omhändertagande, för att undvika dubbelarbete och för att förväntningarna och kraven på samarbetspartners ska vara realistiska.

Det innebär att socialtjänsten har ansvaret för att såväl den våldutsatta kvinnan och barnen, som mannen som använder våld, får stöd utifrån sitt enskilda behov.

Kvinnor som utsätts för våld kan ha rätt till olika former av bistånd, exempelvis ekonomisk hjälp, skyddat boende, stödjande samtal, rådgivning samt hjälp med att få kontakt med andra myndigheter och frivilliga organisationer. Socialtjänsten ska enligt 5 kap 1 a § SoL aktivt verka för att samverkan kommer tillstånd.

Socialtjänsten ska vara väl förtrogna med planen för samverkan avseende våld inom familjen. Barnperspektivet skall alltid beaktas.

Mottagningsgruppen

Hos mottagningsgruppen tas den första kontakten då ett ärende skall aktualiseras hos socialtjänstens Individ- och familjeomsorg. Det kan gälla ekonomiskt bistånd och mottagningsgruppen gör då en utredning kring rätten till bistånd. För en våldutsatt kvinna kan behovet vara akut och mottagningsgruppen kan då bevilja ekonomiskt bistånd för att undanröja nöd och därefter påbörja en utredning. Om behovet av ekonomiskt bistånd kvarstår en tid, överförs ärendet till försörjningsstöd.

Samtliga anmälningar och ansökningar som gäller barn och ungdomar tas emot hos mottagningsgruppen. I samband med att ett ärende inkommer görs samma dag en första bedömning utifrån om det föreligger ett eventuellt skyddsbehov hos barnet. Görs bedömning att en utredning behöver inledas omgående överlämnas ärendet till Enheten barn- och ungdoms utredningsgrupp för handläggning. I annat fall kallas föräldrar och eventuellt barn till ett bedömningsmöte som grund för beslut om att inleda utredning hos Enheten barn och ungdom.

I de ärenden där våld förekommer deltar samordnaren för våld i nära relation i bedömningen. I vissa fall deltar även representant från t.ex. Kvinnojouren eller annan myndighet. En riskbedömning görs huruvida skyddat boende behövs. I sådant fall beviljas bistånd till detta. Samordnaren kan även ge råd och stöd samt hänvisa till samtalskontakt och hjälpa till med kontakter hos andra myndigheter och organisationer.

Gruppen för utredning vuxna

Gruppen för utredning vuxna, utreder vuxnas behov av olika bistånd och stöd. Det kan till exempel gälla missbruk eller våld i nära relationer. Samordnaren för våld i nära relationer har ett nära samarbete med alla grupper inom socialtjänsten. Eftersom en våldsutsatt familj eller person kan vara aktuell hos flera enheter inom socialtjänsten och hos flera myndigheter och organisationer har samordnaren som uppgift att samordna kontakten emellan dessa, vilket bland annat görs i en **gemensam arbetsplan** (se bilagan 1). Alla berörda parter deltar då i ett möte där man i en plan bestämmer vem som gör vad i ärendet.

Polisen kan lämna information till samordnaren om ärenden där våld förekommit där barn inte finns med i familjen. Samordnaren försöker då få kontakt med den utsatta.

Socialtjänstens internsamverkansgrupp "Fridsam"

Det finns en samverkansgrupp hos socialtjänsten "Fridsam" med deltagare från enheterna och grupper inom både Enheten Individ- och familjeomsorgen, Enheten för personer med funktionsnedsättning och Enheten Äldre. Samordnaren för våld i nära relation sammankallar denna grupp regelbundet i syfte att arbeta med rutiner för handläggning och identifiering av ärenden där våld i nära relation förekommer. Samordnaren utbildar och informerar om utvecklingen inom området. Samverkansgruppens deltagare får därmed en högre kunskap inom området och ska sprida informationen vidare till sina kollegor samt ge stöd till sina kollegor.

Barn- och Ungdom

Utredningsgrupperna utreder barns (0-12 år) och ungdomars (13-18 år) behov av skydd och stöd efter att mottagningsgruppen gjort en bedömning. En utredning kan även inledas då föräldrar gjort en ansökan om bistånd i form av insats. Ett barn som bevittnat eller åhör våld i familjen kan behöva särskilt stöd utifrån att det är att betrakta som brottsoffer.

11 kap. 1 § Socialtjänstlagen

Socialnämnden skall utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan eller på annat sätt inkommit till nämndens kännedom som kan föranleda någon åtgärd av nämnden. Utredningen skall bedrivas skyndsamt och vara slutförd senast inom fyra månader. Finns det särskilda skäl får socialnämnden besluta om att förlänga utredningen för viss tid.

Socialtjänsten avgör ensidigt hur en utredning skall genomföras och då också vilka kontakter som behöver tas. Familjens rätt till integritet medför att socialtjänsten inte skall ta flera kontakter än vad som är nödvändigt. Utredningen skall ske ur ett barnperspektiv.

Socialjouren

Socialjouren Nacka/Tyresö ansvarar för att på kvällar, nätter och helger ge personer som utsatts för våld eller hot akut skydd och stöd som inte kan vänta till nästa vardag. Det kan innebära krissamtal, information, rådgivning, akut ekonomiskt bistånd, eller skyddat boende. Det kan också innebära att socialjouren hjälper personer med transport för att kunna ta sig till släktingar och vänner. Finns det barn i familjen uppmärksammar socialjouren särskilt deras situation. Socialjouren ansvarar sedan för att vidarebefordra information till individ- och familjeomsorgens handläggare som arbetar dagtid och som kan följa upp och ge fortsatt stöd.

Familjerätten

Om kvinnan och mannen beslutar sig för att separera, kan familjerätten bli aktuell beträffande frågor om vårdnad, boende och umgänge med barn. Föräldrar kan själva vända sig till familjerätten och begära samarbetsamtal för att få hjälp att gemensamt prata om hur de ska hjälpas åt kring gemensamma barn efter en separation.

Tingsrätten kan vid konflikter kring vårdnad, boende och umgänge besluta om att familjerätten skall anordna samarbetsamtal eller att familjerätten skall göra en vårdnads- boende- eller umgängesutredning.

Familjeverksamheten

Familjeverksamheten är en kommunal verksamhet som erbjuder olika former av stöd och behandlingsinsatser för familjer boende i Nacka kommun. Familjeverksamhetens huvudsakliga verksamhet sker på uppdrag av socialtjänstens barn- och ungdomsgrupper och innefattar familjebehandling, föräldrautvecklingsprogram, nätverksmöten och Mansmottagning. Familjer med barn 0 – 12 år kan kontakta Familjeverksamheten för fem råd- och stödsamtal som är kostnadsfria och ej dokumenteras. De kan också själva söka till Mansmottagningen, föräldrautvecklingsprogrammet samt familjerådgivning.

Familjeverksamheten ingår sedan hösten 2009 i Familjecentralen i Fisksätra för att kunna erbjuda lättillgängliga och tidiga insatser för barnfamiljer i området.

Mansmottagningen vänder sig till män och kvinnor från 18 år i Nacka/Värmdö som hotat med, utövat eller blivit utsatt för våld i nära relationer. Den enskilde kan själv ringa Mansmottagningen och boka tid för samtal. Socialtjänsten kan även initiera Mansmottagningen som en biståndsbedömd insats. Kvinnor och män som lever med en partner som hotar eller använder våld kan också ringa för att få råd. Mansmottagningen kan kontakta partnern om hon/han så önskar. Socialtjänst, socialjour, polis, kvinnojour m.fl. kan initiera kontakt så att Mansmottagningen kan ringa mannen/kvinnan det gäller. Parallellt med den våldsutövandes behandlingskontakt önskar Mansmottagningen ha kontakt med någon person i mannens/kvinnans nätverk, en s.k. "partnerkontakt". Helst den utsatta partnern annars någon annan i nätverket. Syftet är att kunna göra kontinuerliga skydds- och riskbedömningar samt att partnern får information om behandlingen samt om mannen/kvinnan avslutar behandlingen. Den våldutsatta partnern erbjuds samtal som är frivilliga och även de kostnadsfria. Hon/han kan också initiera parsamtal där syftet utreds och diskuteras noga. Även här görs en säkerhets- och riskbedömning.

Mansmottagningen driver också en pappagrupp med fokus på våld i nära relationer. Gruppen är "öppen" och kan därmed fyllas på kontinuerligt.

Hälso- och sjukvården

Sjukvårdens ansvar styrs främst av hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Inom hälso- och sjukvården bör man känna till den våldutsatta kvinnans hela komplexa situation som att kvinnor i vissa fall lever med skyddad identitet och/eller skyddat boende på annan ort och bör beredas möjlighet till vård på den ort hon befinner sig i eftersom det av säkerhetsskäl inte är möjligt att besöka den egna vårdcentralen.

Alla inom hälso- och sjukvården bör också ha en medvetenhet om förekomsten av våld mot kvinnor och vilka uttryck det kan ta sig, direkt och indirekt för hälsan. Sjukvården fotografera skadorna, anmäla till socialjouren om det finns barn i familjen. Sjukvårdens uppgifter är att *behandla och dokumentera* skadorna samt *hänvisa* för fortsatt hjälp. Om det finns barn med i bilden är man inom sjukvården skyldig att anmäla detta till socialtjänsten.

Kvinnan kan också behöva hjälp att sätta sig i kontakt med polisen för att upprätta en polisanmälan i samband med akutbesöket. Personalen ska också informera kvinnan om att kurator finns på akutmottagningen och att kurator kommer att ringa upp nästföljande vardag. Kvinnan ska få kurators visitkort innan hon lämnar akutmottagningen. Nacka närakut erbjuder samma handläggning förutom att de inte kan erbjuda kuratorskontakt.

Uppstår under läkarundersökningen misstanke om barnmisshandel informeras föräldrar och händelsen anmäls till socialtjänsten.

Södersjukhuset har en akutmottagning för våldtagna kvinnor

Om en kvinna utsatts för sexuella övergrepp hänvisas hon direkt till Södersjukhusets akutmottagning som har tillgång till jourgynekologi för våldtagna kvinnor och ett utarbetat handlingsprogram för att kunna ge hjälp och stöd så fort och så bra som möjligt.

Barncentrum

Barncentrum drivs i samverkan med kommunerna Nacka, Tyresö, Värmdö och Nacka polismästardistrikt. Verksamheten bedrivs i polisens lokaler i Nacka Strand.

Barncentrum Nacka Polismästardistrikt är ansvarig för ärenden som rör barn och unga under 18 år som är bosatta i kommunerna Nacka, Tyresö och Värmdö där det förekommer misstanke om allvarliga brott såsom misshandel och sexuella övergrepp. Barn/ungdom som misstänks har eller varit utsatta för brott i nära relationer såsom våldsbrott eller sexuella övergrepp ska erbjudas bästa möjliga omhändertagande av de myndigheter som ska genomföra utredningen. Barn/ungdom ska inte utsättas för upprepade förhör, intervjuer eller samtal mer än vad som är absolut nödvändigt samt att barn/ungdom inte ska behöva åka till olika ställen för att möta myndigheterna.

Barncentrum ska bedriva ett effektivt utredningsarbete där Åklagarmyndigheten, polisen och socialtjänsten ska samverka efter strategin stödja – skydda – utreda vilket ställer högre krav på att myndigheterna har ett nära och aktivt informationsutbyte. Det är viktigt att tydliggöra vilket ansvarsområden och arbetsuppgifter de olika myndigheterna har för att barn/ungdomar ska få ett optimalt omhändertagande. Målet med Barncentrum är att tillförsäkra att arbetet präglas av ett konsekvent barnperspektiv, där barn/ungdoms bästa är i fokus under hela utredningsprocessen.

Polisen

I Sverige regleras polisens skyldigheter gentemot brottsoffer i första hand i regeringsformen, polisförordningen och förundersökningskungörelsen.

Polisens ansvar är att ta emot och utreda polisanmälningar. Polisen har också ansvar för att skydda och stödja brottsoffer. Vid Nacka polismästardistrikt finns en brottsoffersamordnare. Brottsoffersamordnaren arbetar dels med ett direkt stöd och skydd till speciellt utsatta enskilda brottsoffer, dels med att samordna och utveckla polisens arbete.

Strukturella hot och riskbedömningar görs. De skyddsåtgärder som kan ansökas om och erhållas genom polisen är säkerhetssamtal och skyddstelefon. Säkerhetssamtal innebär ett samtal där man försöker medvetandegöra personen så att han eller hon förstår att något kan hända och där man ger tips på olika sätt att öka sin egen säkerhet. Skyddstelefon innebär en telefon med positionsangivelse och i direktkontakt med polisen.

Behöver en kvinna och eventuella barn annat skydd exempelvis skydd i annat boende kan personskyddsenheten i samarbete med socialtjänsten ordna detta. Personskyddsenheten är en enhet som tar vid där lokala polisens skyddsåtgärder inte är tillräckliga. Ny identitet/fingerade personuppgifter är skyddsåtgärder som i extrema fall kan användas. Ansökan sker till rikspolisstyrelsen och beslutas av tingsrätten.

Gången i ett ärende

Polisanmälan

Polisanmälan kan göras när brottet sker, i efterhand per telefon eller genom ett personligt besök på polisstationen. Den som är utsatt för brott kallas målsägande. Polisen gör bedömning av anmälan och fattar beslut om en förundersökning ska inledas. Ärendet fördelas därefter till en utredare och åklagaren kontaktas. Åklagaren är förundersökningsledare när det finns en skäligen misstänkt.

Målsägandebiträde

Ett målsägandebiträde är en juridisk kunnig person som ska ta tillvara målsägarens intressen, lämna stöd under förundersökning och rättegång samt hjälpa till att föra eventuella skadeståndskrav. Målsägaren kan framföra till polis eller åklagare redan vid polisanmälan att hon/han vill ha ett målsägandebiträde samt eventuellt önskemål om specifik person. Detta meddelas tingsrätten som beslutar. Målsägandebiträdet hjälper även till att föra eventuella skadeståndskrav. Målsägaren kan muntligt framföra till polis eller åklagare att hon/han vill ha ett målsägandebiträde och de är skyldiga att framföra detta önskemål till tingsrätten. Tingsrätten beslutar.

Förundersökning

Innebär att man håller förhör med målsäganden och eventuella vittnen. Sist kallas den misstänkte för förhör. Åklagaren fattar därefter beslut om alternativen att väcka åtal eller att lägga ner förundersökningen. Om den misstänkte redan här erkänner brott kan ett strafföreläggande utfärdas om brottet är av den art att böter och/eller villkorlig dom är aktuellt. Strafföreläggandet ersätter rättegång men har samma värde som en lagakraftvunnen dom. En förundersökning kan läggas ner om brott inte kan styrkas. Framkommer nya uppgifter kan ärendet tas upp igen. Målsägande underrättas alltid skriftligen om beslutet av förundersökningen. Utredaren ger information om brottoffrens möjligheter till målsägandebiträde, ekonomisk ersättning i form av skadestånd, vittnesstöd, rättshjälp genom eventuell hemförsäkring med mera. Då åtal väcks skickas en så kallad stämningsansökan till tingsrätten.

Förhandling

Parterna kallas till förhandling i tingsrätten. Dom faller direkt eller inom två veckor efter förhandlingen. Domen kan överklagas till hovrätten.

Förundersökningsledarna – aktivt arbete

Varje utredare som får ett ärende skall snabbt läsa av vad målsäganden varit utsatt för och vad som eventuellt kan hjälpa denne. Det handlar både om att ta hand om brottsoffret ur ett mänskligt perspektiv samt att inhämta information och tillförsäkra sig om deras fortsatta medverkan i utredningen.

En effektiv förundersökningsledning är även viktig för att tillvarata brottsoffrens rättigheter t.ex. beträffande rätt till information och ersättningsmöjligheter. Detta ska även gälla för ett vittne till ett brott.

I dag finns inom Nacka polismästardistrikt olika alternativ till skydd av en målsägande - kontaktförbud, skyddande av personuppgifter samt trygghetspaket.

Brottsofferstöd

Polisen tillfrågar samtliga våldsutsatta kvinnor om de önskar kontakt med Kvinnojour eller Brottsofferjour. Om kvinnan önskar kontakt skickas information för kännedom till den aktuella organisationen, kvinno- eller brottsofferjouren kontaktar därefter kvinnan och erbjuder sitt stöd.

Information till socialförvaltningen

Polisen informerar socialförvaltningen om alla ärenden där våld förekommit. Socialjouren finns i polishuset och kan rycka ut i stort sett samtidigt med att polispatrull blir kallad till en adress.

Skyddstelefon

Det finns möjlighet att få låna en skyddstelefon om kvinnan lever under stor hotbild och kan behöva komma i snabb kontakt med polisen.

Kontaktförbud

Kontaktförbud innebär att den som förföljer, trakasserar eller riskerar att utsätta kvinnan för brott förbjuds att besöka henne, kontakta eller följa efter henne. Kvinnan kan i samband med att polis-anmälan görs ansöka om kontaktförbud. Beslutet fattas av åklagare.

Kontaktförbud (från den 1 oktober 2011), regleras i lag 1988:688. Åklagaren beslutar. Beslutet kan överklagas av bägge parter.

Skyddade personuppgifter och kvarskrivning

Skyddade personuppgifter eller kvarskrivning beslutas av lokalt skattekontor. Skyddade personuppgifter innebär att det införs en sekretessmarkering i folkbokföringsregistret. Lokala skattekontoret får då inte lämna ut personuppgifter utan särskild prövning. Beslut om sekretessmarkering omprövas varje år.

Kvarskrivning innebär att personen fortsätter att vara skriven på det lokala skattekontor man tillhörde innan personen flyttade och kombineras ofta med sekretessmarkering. Den nya adressen får alltså inte delas ut till någon.

Ny identitet/fingerade personuppgifter

Innebär ett byte av personuppgifter. Kvinnan/mannen får en ny identitet, med fingerade personnummer etc. Detta skydd används mycket restriktivt och är svårt att få. Beslut fattas av tingsrätten efter ansökan från rikspolisstyrelsen. Ansökan görs hos polisen.

Hot och riskbedömningar

Nackapolisen har börjat använda bedömningsmetoden SARA: SV som är beprövad metod vid hot och riskbedömning för partnervåld. Den bedömning som görs är hur stor risken är för upprepat partnervåld närmsta tiden och i framtiden samt risk för dödligt våld. Nivån på hotbilden avgör vilka skyddsåtgärder som ska vidtas. Samtliga skyddsåtgärder ska ske i samråd med den utsatta kvinnan/brottsoffret.

Beträffande skyddsåtgärder som resulterar i att kvinnan måste omlokaliseras till annat boende ska detta ske i samråd med socialtjänsten.

Förstärkta skyddsåtgärder

Vid hot och riskbedömning i ett ärende där risken är hög för fortsatt våld finns möjlighet att polisen kan erbjuda ett förstärkt skyddsprogram som syftar till att stödja och skydda kvinnan inför, under och efter en rättsprocess. Detta kan innebära att kvinnan måste flytta till annan ort eller liknande. Dessa skyddsåtgärder sker alltid i samråd med socialtjänsten och kvinnan/brottsoffret.

Åklagaren

Åklagaren leder förundersökningen avseende s.k. relationsbrottslighet. Med relationsbrott avses brott inom familjen, oftast riktat mot en kvinna och utfört av hennes make eller sambo. De vanligaste relationsbrotten är misshandel, hot och ofredande. Grov kvinnofridskränkning är ett sammansatt brott som innefattar ett eller flera av förstnämnda brottstyper som skall anses ha utgjort ett led i en upprepad kränkning av kvinnans integritet. Det innebär framför allt att det ska ha förekommit våld, hot eller ofredanden vid flera tillfällen.

Åklagaren beslutar vilka utredningsåtgärder som polisen skall vidta. Det handlar i första hand om förhör med den utsatta kvinnan. Det kan behövas flera förhör då det kan vara svårt att minnas allt vid ett förhörstillfälle, särskilt om brottsligheten pågått under lång tid. Det kan också finnas vittnen att förhöra och dokument som behöver beställas in t ex läkarjournaler och rättsintyg avseende skador efter misshandel som kan fungera som bevismaterial.

Åklagaren har möjlighet att, hos tingsrätten, begära att den utsatta kvinnan får ett målsägandebiträde, d.v.s. en egen advokat eller biträdande jurist till stöd och hjälp med bl.a. skadeståndstalan. Tingsrätten brukar oftast besluta att kvinnan får ett sådant målsägandebiträde. Om hon inte får det hjälper åklagaren henne i rättegången med att föra skadeståndstalan.

Åklagaren väcker åtal mot den misstänkte om brott kan bevisas och för sedan talan om saken vid rättegång i tingsrätt och eventuell hovrätt.

Åklagaren har möjlighet att frihetsberöva en misstänkt genom ett anhållande i maximalt 3 dagar. Åklagaren kan sedan hos tingsrätten begära den misstänkte häktad för längre tid och till dess man hinner färdigställa förundersökningen, väcka åtal och hålla rättegång. Ett anhållande och häktning blir ofta aktuellt om det finns risk för fortsatt brottslighet eller att den misstänkte på fri fot kan förstöra brottsutredningen. Det handlar t ex om återfallsförbrytare och/eller fall där man befärrar att den misstänkte kommer att försöka förmå målsäganden att inte vilja medverka i utredningen.

Åklagaren kan besluta om kontaktförbud mellan två parter om det finns risk för att den ena personen kommer att begå brott mot den andra.

Förskola och skolan

Kultur- och utbildningsenheten arbetar med finansiering, mål, uppföljning och utvärdering av kommunala förskolor och skolor, enskilda förskolor och fristående skolor.

Enligt läroplanerna för det pedagogiska arbetet i förskola och skola är uppdraget att verksamheten ska vara lärorik, stimulerande, rolig och trygg. Den ska främja lärandet, överföra de grundläggande värdena i samhället, ge överblick och sammanhang och stimulera individen att inhämta kunskaper. Vidare anges i läroplanerna att förskolan och skolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran och utveckling. Det pedagogiska arbetet i förskolan och skolan måste därför också ske i samarbete med hemmen.

För att samarbetet med hemmen ska fungera krävs att förskolan och skolan förser sig med kunskap och information om samarbete och dialog, både med föräldrar och med andra myndigheter. Förskolan och skolan behöver verktyg för att kunna ge rätt stöd till utsatta barn och elever.

Av förskolans och skolans författningar framgår att verksamheterna måste arbeta uppmärksamt och aktivt för att identifiera eventuella signaler från barn och elever som av en eller annan anledning inte mår bra. Personalen har skyldigheter att skyndsamt agera, utreda och följa upp sådana signaler. Vid misstankar eller stark oro för att ett barn eller en elev far illa, utsätts för fysisk eller psykisk misshandel eller lämnas utan tillsyn ska förskolans och skolans personal enligt socialtjänstlagen anmäla dessa förhållanden till socialtjänsten.

På varje förskola och skola ska det finnas en välkänd och genomarbetad handlingsplan eller elevvårdsplan som anger rutinerna för hur det elevvårdande arbetet ska genomföras, vem som gör vad samt hur uppföljningen ska gå till. Planen ska också innehålla information om vart personal, barn, elev eller förälder kan vända sig när det uppstår problem. Skola, förskola och socialtjänst har en skyldighet att samverka kring barn som far illa eller riskerar att fara illa. Skyldigheten gäller sedan 1 juli 2003 och berör även enskild bedriven förskola, skola och barnomsorg.

I samarbete mellan socialtjänsten och skolan har nya rutiner tagits fram. Rutiner för hur skolorna ska göra anmälningar och ansökningar till socialtjänsten och hur samverkan sker i pågående utredningar och insatser kring barn och unga. Det är alltid möjligt för skolan att rådgöra med socialtjänsten kring barn som det finns oro för. Det finns en öppen telefon där personal från förskola och skola kan ringa för att få konsultation. De nya rutinerna började gälla från januari 2009. Kultur- och utbildningsenheten har en representant i samverkansgruppen. Tillsammans med övriga deltagare i gruppen kan informationsdagar anordnas för förskola och skolpersonal i syfte att ge kunskap om ” Plan för samverkan och ansvarsfördelning mellan myndigheter och frivilliga organisationer avseende våld mellan närstående.”

Barn och elevhälsan i Nacka

Barn och elevhälsan i Nacka är en verksamhet med tvärprofessionell kompetens bestående av läkare, sjuksköterskor, psykologer, kuratorer, logopedier och pedagoger med olika spetskompetens, totalt c:a 60 personer, som arbetar i förskola och skola.

Verksamheten verkar för en positiv helhetssyn utifrån ett psykiskt, fysiskt och socialt välbefinnande i samarbete med respektive förskola/skolas ansvariga ledning och personal. Barn och elevhälsan erbjuder tjänster och tecknar avtal med kommunala och fristående förskolor/skolor, främst inom Nacka kommun, men även med några enheter utanför kommunen. Samtliga kommunala skolor och några fristående skolor i Nacka tecknar avtal om tjänster med Barn och elevhälsan, i olika omfattning. Representanterna för de olika professionerna samverkar både internt och externt hos kunden, dvs. på berörd förskola/skola för tidig upptäckt, snabbt ingripande och för att ge rätt stöd. Verksamhetens struktur ger många möjligheter till samverkan.

Målsättningen är att genom höjd uppmärksamhetsnivå, tidigare kunna upptäcka och medverka till att förhindra fortsatt våld och att ge adekvat stöd till utsatta familjer. Vid misstanke om våld samverkar Barn och elevhälsan t.ex. genom konsultationer, samtal, anmälningar m.m. Kontakter tas med berörd förskole-/skolledning, vårdnadshavare och elev allt efter behov, samt även med socialtjänst, BUP, Sociala Stödresurser, polis, Brottsofferjouren, m.fl. när så är nödvändigt för arbetet.

Barn och elevhälsans representanter i samverkansgruppen informerar kontinuerligt övrig personal om samverkansgruppens verksamhet och verksamhetsplan.

Kvinnojouren

Kvinnojouren i Nacka/Värmdö är en politiskt och religiöst obunden ideell förening. Jouren strävar efter en samhällsutveckling där våldet i alla dess former upphör och istället ersätts av omtanke i mellanmännsliga relationer.

Föreningens huvudsakliga verksamhet är att bedriva jourverksamhet, att erbjuda skyddat boende samt att ge råd och stöd åt våldsutsatta kvinnor och deras barn så att de kan leva ett liv utan att utsättas för fysisk, sexuell eller psykisk misshandel. Kvinnojouren bedriver i syfte, att ge barnen ” en bra vardag ” särskild verksamhet riktad till dem. Kvinnojouren gör alltid anmälan till socialtjänsten vid oro för eller misstanke om, att barn far illa, vilket alla boende på Kvinnojouren informeras om.

Kvinnojouren erbjuder:

- Telefonjour alla dagar och helger samt måndag och onsdag kväll
- Skyddat boende för kvinnor och barn
- Barnverksamhet för barn som bor på jouren
- Krisbearbetning enligt ” Trappan – modellen ” för barn som bor på jouren samt för andra barn i behov från Nacka och Värmdö kommuner
- Krisbearbetning för kvinnor som utsatts för våld
- Stödsamtal för kvinnor som ej behöver skyddat boende
- Rådgivning och stöd i kontakt med myndigheter, organisationer, vårdgivare eller övriga verksamheter som kvinnan vill eller behöver kontakta
- Aktivt samarbete med socialtjänst och andra myndigheter för att uppnå optimala betingelser för den utsatta kvinnan

Kvinnojourens ordförande kommer kontinuerligt att informera anställda och volontärer om Samverkansplanen. Därutöver kommer samverkan i olika former att ske med berörda samarbetspartners samt med Nacka kommuns kvinnofridssamordnare för att genom praktiskt samarbete vidareutveckla stödet till kvinnor och barn som utsatts för våld. Kvinnojouren önskar vidareutveckla det samarbete som påbörjats med kommunens Mansmottagning.

Brottsofferjouren

Brottsofferjouren (Boj) Nacka – Tyresö – Värmdö är en obunden ideell förening där huvudsyftet är att kunna ge olika slags stöd åt brottsutsatta människor och att bedriva verksamhet med vittnesstöd vid Nacka tingsrätt. Alla brottsutsatta får kostnadsfritt stöd och råd och någon att tala med om det trauma det innebär att råka ut för ett brott.

Förutom sedvanlig kontakt och samtal – medmänniska till medmänniska, hjälper brottsofferjouren till med:

- Myndighetskontakter
- Författa skrivelser om skadestånd, bostadsförändring mm
- Fylla i blanketter
- Vittnesstöd
- Kontakter med tolk, målsägandebiträde och psykolog

Brottsofferjouren deltar i debatten om den nya brottslighetens mångfacetterade uttryck och kan till viss del erbjuda tolkhjälp, psykiatrisk kontakt och hjälp med målsägandebiträden. Verksamhetschefen i brottsofferjouren är medlem i de tre kommunerna Nacka, Tyresö, Värmdös brottsförebyggande råd (BRÅ) samt ingår i Nackas samverkansgrupp. Vid de olika mötena under året, informeras övriga deltagare om brottsofferarbetet och de olika möjligheterna till samverkan med brottsofferjouren.

De polisanmälda brotten inom Stockholms polismästardistrikt ökar för varje år och därmed antalet brottsdrabbade.

Klientens namn..... Personnummer.....

Socialtjänsten:

Namn.....Enhet.....Telefon.....

Namn.....Enhet.....Telefon.....

Namn.....Enhet.....Telefon.....

Kvinnojouren:

Namn..... Telefon.....

Annan myndighet/organisation:

Namn..... Telefon.....

Namn..... Telefon.....

Namn..... Telefon.....

Mina behov: .....

.....

.....

.....

Mitt mål: .....

.....

Vad behöver jag för stöd i mina behov och för att uppnå mitt mål:

Från socialtjänsten:.....

.....

.....

Från kvinnojouren: .....

.....

.....

Från annan myndighet/organisation: .....

.....

.....

.....

Min egen aktivitet för att uppnå mitt mål: .....
.....
.....
.....

Undertecknas av:

Datum:
Namn: .....
Socialtjänsten

Datum:
Namn: .....
Socialtjänsten

Datum:
Namn: .....
Socialtjänsten

Datum:
Namn: .....
Kvinnojouren

Datum:
Namn: .....
Annan myndighet/organisation

Datum:
Namn:.....
Annan myndighet/organisation

Namn:.....
Annan myndighet/organisation

GODKÄNNANDE

Denna plan har utformats i samråd med ovan namngivna personer. Jag godkänner planen, samt att en kopia av denna delges de personer som skall medverka vid genomförandet. Jag medger även i och med detta att sekretessen mellan ovan berörda myndigheter eller organisationer upphävs gällande relevanta uppgifter som finns om mig.

Datum.....

Namnsteckning.....

Handlingsplanen följs upp, datum:.....

